

- Tornionlaakson kesäsiika - Uutiskirje 2/2016

kesäsiikaträffit 2016 Tornionlaaksossa

- **Su 10/7 Lauttahaminajuhlat,**
Poikkilahti vanha koulukartano, Pekanpää Suomi
- **La 16/7 Lippomiespatsaan paljastus,**
Kukkolaforseen Ruotsi
- **La 23/7 Lohijuhla Kirkkoniemi,**
Hietaniemi Ruotsi
- **La-su 30-31/7 Siikafästit,**
Kukkolankoski Suomi ja Ruotsi
- **Koko heinäkuun kulttuuritiistai-tapahtumat** Kukkolaforsenin kulttuurialueella.

**OTA MUKAAN VANHOJA
KALASTUSKUVIA,
KUVAILE PARAS
SIIKARESEPTISI TAI
TULE PORISEMAAN!**

**Kesäsiikaträffit 30/7 Kukkolankosken siikafesteissä,
käydään Suomen ja Ruottin puolella,
tervetuloa!**

KESÄSIIKATRÄFFI SUOMESSA

la 30.7. 12.30-15.30 (Suomen aikaa)

- Lauttakuljetus Suomen Kukkolaan
- Opastus kalastukseen Suomen Kukkolassa,
valokuvaaja Jaakko Heikkilä ProSiika ry
- Helmi Hannun reseptin esittely, ”kuinka
tehdään perinteinen siikakeitto”
- Mahdollisuus ostaa siikakeittoa/varrassiikaa
- Kerromme kiinnostavaa tietoa kalantutkimuksesta

KESÄSIIKATRÄFFI RUOTTIIN

la 30.7. 15.30-18.00 (Suomen aikaa)

- Lautta lähtee Siikakartanon rannasta
- Opastus Kulttuurialueella – Svante Spolander, meän kieli-svenska
- Porisemma liposta ja ”saapi koettaa” lipota lippomiesten kanssa
- Margitin siikasalaatin tekoa ja maistajaiset
- Länsstyrelse ja Luonnonvarakeskus merkkäavat samalla siikojä radiolähettimellä
- Paluukyyti lautalla

Ilmottautuminen Kesäsiikatreffiin ja lauttamatkoille: kesasiika@gmail.com.

Lisätietoa: Jarno Niskala, puh. 040 6463325, jarno.niskala@tornio.fi

Tunnistatko vanhat kalastajat?

Frans Mäntynenä Karungista on tunnistanut kaikki kuvan kalastajat. Fransin isä ja kolme veljeä ovat kuvassa, joka on otettu 1940-luvun lopulla Mustasaassa. Kuvassa on Ruotsin puolen kolme kulleporukkaa, kaikki työmiehet ovat Suomen puolelta. Styrmanin Pekka vuokrasi tuolloin kalastuksen itselleen, ja hänen poikansa Erkki (kuvassa) toimi valvojana. Suomesta kannatti tulla Styrmanille kalastamaan hyväpalkkaisistakin hommista, kun yhdellä kruunulla sai peräti 300 markkaa. Sodan jälkeen lohta oli paljon joessa, kun merellä oli miinoitettu.

Kuvan miehet kalastivat Tornionjoen Karunginjärvellä kulleverkolla, jota yhtäaikaaisesti veti kaksi venettä. Kulteenheitto oli aikoinaan merkittävää taloudellisesti, ja kovasti kyläläisiä aktivoivaa hommaa. Kulteella saatuja lohia vietiin etelään asti myytäväksi. 85-vuotta täyttänyt Frans Mäntynenä muistaa hyvin, kuinka kulleverkkoja kudottiin Styrmanin isossa paakastuvassa Karungissa. Jalmari Fräki teki laudoista kukkuja, Mörtbergin Erkki Kukkolasta teki painoja, ja Rousun Selmi ja Charles Hornela paulottivat verkkoja.

Tornionlaakson kesäsiika kerää ja dokumentoi vanhaa tietoa Tornionjoen perinnekalastuksista. Jarno ja Pia ovat jo olleet yhteyksissä moniin alueen kalastajiin Ylitorniolla/Övertorneålla sekä Tornion ja Haaparannan alueella.

Jos sinulla on lisää muistoja kyseisestä kuvasta tai muita vanhoja kalastusaiheisia kuvia, esimerkiksi juuri kullepyynnistä tai lippouksesta, olisimme kiinnostuneet niistä.

Ota yhteyttä Jarno Niskala 040-6463325/Tornio tai Pia Suonvieri +46730776002/Haaparanta.

Takarivit vasemmalta: Pölkky Juhani, Helenius, Rousu Selim, Erik Styrman, Mäntynenä Heikki, Heikka Kauko, Niska Esko, Lomakka Ilmari, Rousu Juhani, Määttä Erkki, Rousu Ilmari, Ylihurula Tauno, Hooli Paavo, Mäntynenä Vilho, Liikamaa Aukusti, Mäntynenä Jalmari, Rousu Eelovi, Määttä Ilmari.

Eturivi vasemmalta: Alahurula Esa, Myllymäki Akseli, Myllymäki Viljami, Myllymäki Leo, Vähä Kalle, Määttä Kalle, Mäntynenä Juho, Raudasvirta Kalle, Ojanperä Kalle, Rousu Eero, Husa Antti, Kivelä Martti, Rousu Olavi.

Oman kotiseudun rikas kulttuuri opetukseen

Opettajat Tornionjokilaakson kouluilta rajan molemmin puolin suunnittelivat mm. kalastusperinteiden sisällyttämistä opetukseen. Työpajaan osallistui myös Tornion kirjaston edustaja sekä Kesäsiika-hankkeen työntekijät. Porukalla todettiin, että oman kotiseudun rikas kulttuuri tuo kiinnostavaa sisältöä melkein kaikkiin oppiaineisiin.

Työpaja pidettiin 23.5.2016 Korpikylän kauniissa maisemissa Nivan talossa eli Nivagårdenissa. Suunnitelmissa on erityisesti 4–6-luokkalaisten aktivoiminen.

Lipontekokurssilla kylät kohtasivat toisensa

Tornionlaakson Kesäsiika järjesti kevätkurssin, jossa opetettiin kaikille halukkaille lipontekoa. Kokoontumisia oli Suomen Karungissa, Ruotsin Korpikylässä ja Kukkolassa, Suomen Kukkolassa sekä Vojakkalassa. Kurssilla kohtasivat eri kylien liponteon mestarit ja vasta-alkajat. Kurssilaisia tuli monista jokivarren kylistä, etenkin Suomen ja Ruotsin Korpikylästä sekä Suomen Kukkolasta mutta myös muista kylistä. Ihmiset olivat innostuneet etenkin siitä, että pääsivät tapaamaan toisiaan välittämättä kylien rajoista ja keskustelemaan eri lippomalleista.

Lippo on hyvin vanha pyyntiväline. Lipon historiaa voi seurata niihin aikoihin, kun tänne jokivarteen tuli asukkaita. Pyyntivälineen eri malleilla ja materiaalivalinnoilla on ollut syynsä. Vuosisatojen kokemus on osoittanut, millaisilla vehkeillä saa kalaa. Ennen lippo koottiin luonnonmateriaaleista, mm. varsi, hankonen sekä vommel olivat puuta ja vempelen päällystämiseen käytettiin nahkaa. Jotkut näistä vanhoista tekotavoista ovat vieläkin käytössä, mutta uusien materiaalien myötä lippo on myös muuttunut. Lippojen tekemiseen laaditaan tarkemmat ohjeet, mutta myös vanhat tekotavat on tärkeää saada tallennettua.

Tavoitteena oli mukavan yhdessäolon toteuttaminen kylien ihmisten kesken sekä samalla kylille tärkeän oman perinnetiedon ylläpitäminen. Tässä onnistuttiin hyvin. Kurssi oli niin suosittu, että se jaettiin ilta- ja päiväryhmiin, koska kymmenet osallistujat eivät olisi mahtuneet kunnolla kylätaloihin. Monet antoivatkin hyvää palautetta siitä, että kokivat yhteisöllisyyttä molemmin puolin väylää.

Tutkimustiimi on valmiina kesän toimenpiteisiin

Touko-kesäkuun vaihteessa Suomen ja Ruotsin tutkimustiimit kokoontuivat yhdessä suunnittelemaan kesän käytännön toimia tutkimuksen osalta. Jo nyt ensimmäisenä kesänä on tiedossa monia mielenkiintoisia toimenpiteitä molemmin puolin rajaa.

Tutkimuksen aikatauluista sen verran, että juhannuksen jälkeen viikolla 26 laitetaan loggereiden antennit ja kaapelointi valmiiksi sovituille paikoille. Työ kestää pari päivää todennäköisesti keskiviikon ja perjantain välisenä aikana, ja sen tekevät Mikko Jaukkuri ja Panu Orell, joilta voi kysellä tarkemmat ajankohdat. Mikon numero on 0295327414.

Heinäkuun lopulla viikolla 30 ruotsalaiset aloittavat nousevien siikojen radiolähetinmerkinnät Ruotsin puolen Kukkolankoskella Thomas Hasselborgin johdolla. Kuun vaihteessa merkitään puolet ja elokuun puolivälissä toinen puoli 50 kappaleen lähetinmäärästä. Luonnonvarakeskus aloittaa nousevien siikojen t-ankkurimerkinnät

Kukkolankosken alapuolella Pelttarin Juhan luona elokuun puolivälissä. Tarkempaa aikaa ei vielä voi sanoa, riippuu nousevien ja saaliiksi saatujen siikojen määrästä. Tarkoitus on, että siikoja otetaan sumppuihin ehkä parin-kolmen päivän aikana niin, että niitä olisi satakunta valmiina merkintää varten. Tänä kesänä on tavoitteena merkitä 300–400 siikaa, joten koko määrä olisi tarkoitus merkitä 3–4 käynnillä. Ellei kalaa tule riittäviä määriä, niitä joudutaan merkitsemään useampia kertoja ja mahdollisesti myös turvautumaan Kukkolankosken lippoajiin. Kukkolankosken alapuolinen merkintäpaikka olisi kuitenkin parempi, koska silloin olisi mahdollista arvioida, paljonko Kukkolankoskella saadaan merkittyjä kaloja saaliiksi ja sitä kautta koko pyynnin tehokkuutta.

Elokuun lopulla / syyskuun alkupuolella veden jonkin verran viilennyttyä lippomiehiltä otetaan useampia satoja kaloja Luonnonvarakeskuksen Keminmaan laitokselle syksyn lypsyä odottamaan. Mäti haudotaan laitoksella, ja sen kuoriuduttua keväällä 2017 poikaset merkitään alitsariinilla ja istutetaan Tornionjokeen. Sekä merkinnästä että emojen keräämisestä voi kysyä Erkiltä, puh. 0407217036.

#sommarsik #siikatutkimus

**Mitä tehdä, jos löydät merkillä varustetun kalan?
Kollaappa ohjeet täältä:**

kesasiika.wordpress.com/siian-tarina/siika-tutkimuksen-kohteena/merkkien-palautusohjeisto/

Eduskunnan ympäristövaliokunta vierailulla pohjoisessa

Lapin liitto kutsui kaikki Tornionjoen vaelluskaloista ja kalastuksesta kiinnostuneet avoimeen yleisötilaisuuteen Kukkolankosken Pohjolan pirtille kesäkuun puolessavälissä. Mukana keskustelemassa oli myös eduskunnan ympäristövaliokunta puheenjohtajansa Satu Hassin johdolla. Markku Vaaraniemi ProSiika ry:stä piti tilaisuudessa alustuksen Tornionlaakson kesäsiista.

Tutustu kesäsiikaan!

Tornionlaakson kesäsiialle luotu oma Facebook-sivu sekä kotisivut, ja löytääpä meidät jo Instagramistakin! Kotisivut on toteutettu sekä ruotsin että suomen kielellä, ja sisältöä tullaan päivittämään aktiivisesti koko hankkeen ajan. Pohjana on siian tarina, jonka ympärille koko hankkeen kaikki toiminnot vahvasti sitoutuvat.

Tervetuloa tutustumaan!

www.sommarsik.wordpress.com || www.kesasiika.wordpress.com
www.facebook.com/kesasiika
www.instagram.com/sommarsik

OTA YHTEYTTÄ – KONTAKTA OSS

EILA SEPPÄNEN
+358 (0) 40 502 2413
eila.seppanen@lapinamk.fi

**Kulttuuri ja kulttuuriperintö/
Kultur och kulturarv**

JARNO NISKALA
+358 (0) 40 646 3325
jarno.niskala@tornio.fi

PIA SUONVIERI
+46 (0) 73 077 6002
pia.suonvieri@haparanda.se

**Luonto ja ympäristö/
Natur och miljö**

ERKKI JOKIKOKKO
+358 (0) 29 532 7811
erkki.jokikokko@luke.fi

ROLF LAHTI
+46 (0) 70 640 9847
rolf.lahti@tornedalen.se

THOMAS HASSELBORG
thomas.hasselborg@lansstyrelsen.se

Minkälaisia tapahtumia ja tilaisuuksia kylässäänne järjestetään vuoden varrella? Ilmoita tapahtumanne Sirpalle (sirpa.kokkonen@lapinamk.fi), niin lisäämme sen kotisivujemme tapahtumakalenteriin!

Interreg Nord
Europeiska regionala utvecklingsfonden

LAPIN LIITTO

**NORRBOTTENS
LÄNS LANDSTING**

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

TORNIOHAPARANDA

Luke
NATURILMAYMPÄRISTÖTUTKUS

**Tornedalens
FOLKHÖGSKOLA**

**Länsstyrelser
Norrbotten**